

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

نام درس: بهداشت مسکن و اماکن عمومی	کد درس: ۱۶۱۰۱۹
مقطع تحصیلی: کارشناسی	رشته تحصیلی: مهندسی بهداشت محیط
گروه آموزشی: مهندسی بهداشت محیط	پیش نیاز: فیزیک عمومی، شیمی عمومی، میکروب شناسی عمومی
تعداد و نوع واحد: 1 واحد نظری	محل برگزاری: دانشکده بهداشت،
روز و ساعت برگزاری: روز سه شنبه ساعت ۱۶-۱۴	مدرسین (مسئول درس مشخص شود): دکتر معصومه بیک محمدی
طراحی اولیه ☒	بازنگری ☐
شرح درس : مسکن اهمیت شایانی در کیفیت زندگی برخوردار است. بر اساس تعریف سازمان جهانی بهداشت مسکن عبارت است از ساختمان فیزیکی که انسان به عنوان سر پناه و محیط زیست استفاده می کند و متمم خدمات ضروری، تسهیلات و لوازم مورد نیاز یا مطلوب برای سلامت جسمی، روحی، روانی و اجتماعی خانواده و فرد را دارا باشد. بنابراین مسکن باید بتواند تمام نیازهای فیزیکی، جسمی و روانی افراد را تامین نماید. در غیر این صورت مسکن غیر بهداشتی تلقی شده و عملی جهت انتقال بیمازی های جسمی و روانی خواهد بود. در این درس مسکن مناسب از نظر بهداشتی که بتواند نیازهای مختلف فرد را برآورده نماید مورد بحث قرار میگیرد و استانداردهای مربوط به عوامل مختلف در مسکن ارائه خواهد شد. همچنین جوانب بهداشت محیط تعدادی از اماکن عمومی و مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی که رعایت اصول بهداشت محیط در آنها واجد اهمیت بیشتری می باشد مانند استخرهای شنا، هتل ها، رستورانها، مساجد، اردوگاه ها و غیره مورد بحث قرار میگیرد.	
هدف کلی دوره: آشنایی با اصول بهداشت مسکن و اماکن عمومی، ضوابط و استانداردهای مسکن بهداشتی، اثرات و مخاطرات ناشی از مسکن غیر بهداشتی و کنترل اماکن عمومی و شناخت مقررات	
روش های ارزیابی دانشجو (سهم هر روش بر حسب درصد نوشته شود): روش های ارزیابی در طول دوره: ۵۰ روش های ارزیابی در انتهای دوره: ۵۰	
وسایل آموزشی: وایت برد، پرژکتور، کامپیوتر و اینترنت	
منابع اصلی درس:	
- Salvato Joseph A. Nemerow Nelson. Agrady Franklin (2003). Environmental engineering and sanitation 4th ed. Wiley	

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

-Herman Koren, Mitchel S. Bisesi (2002), Handbook of environmental health, CRC Press: 4 editions.

-WHO Regional Office for Europe, (2011) WHO guidelines for indoor air quality: selected pollutants, World Health Organization

-US Department of Health and Human Services: U.S Department of Housing and Urban Development (2012), Healthy housing reference manual, available at:
https://www.cdc.gov/nceh/publications/books/housing/housing_ref_manual_2012.pdf

- دهقانی، محمد هادی (۱۳۸۰)، راهنمای بهداشت محیط بیمارستان، چاپ اول، انتشارات نخل

- شریعت پناهی، محمد (۱۳۷۳)، مبانی بهداشت محیط انتشارات دانشگاه تهران

- اصل هاشمی، احمد (۱۳۹۲)، بهداشت محیط دراستخرهای شنا، اختر-دانشگاه علوم پزشکی تبریز

- اصل هاشمی، احمد، (۱۳۹۵) بهداشت مسکن و اماکن عمومی، اختر-دانشگاه علوم پزشکی تبریز

- آئین نامه ها و دستورالعمل های ماده ۱۳ وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

- بابایی علی اکبر، مختاری مهدی (۱۳۹۱)، بهداشت مسکن و اماکن عمومی، انتشارات آثار سبحان

- ززولی محمدعلی، ملکی افشین، بذرافشان ادريس (۱۳۹۰). کلیات بهداشت محیط، انتشارات سمات

- مرکز سلامت و محیط کار وزارت بهداشت (۱۳۹۱). راهنمای بهداشت محیط صنوف

-دفتر مقررات ملی ساختمان وزارت مسکن و شهرسازی (۱۳۹۲). مبحث چهارم مقررات ملی ساختمان: الزامات عمومی ساختمان، نشر توسعه ایران

-دفتر مقررات ملی ساختمان وزارت مسکن و شهرسازی (۱۳۹۲)، مبحث شانزدهم مقررات ملی ساختمان: تأسیسات بهداشتی، نشر توسعه ایران.

جلسه اول

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- تعریف و اهمیت بهداشتی مسکن و اماکن عمومی، سهم مسکن در ایجاد بیماریها
- اصول بهداشت مسکن از نظر WHO و APHA
- مسائل ناشی از زندگی در مساکن غیراستاندارد
- شناخت عوامل فیزیکی نظیر نور، حرارت، رطوبت، سروصدا، اشعه و... در ساختمان ها و اثرات آنها و تأمین شرایط مناسب از نظر عوامل فوق الذکر
- آشنایی با ضوابط و استانداردهای روشنایی، صدا، گرما و... در قسمتهای مختلف مسکن و اماکن عمومی آشنا شود

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۳۰	اهداف و اهمیت درس، معرفی منابع و اهمیت بهداشت مسکن
۶۰	اصول بهداشت مسکن از نظر مراجع بین المللی و شناخت عوامل فیزیکی موثر بر بهداشت مسکن و استانداردهای مرتبط با آنها
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ	

جلسه دوم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ شناخت آلاینده های شیمیایی منازل (گازی، فلزات، ذرات، رادون، فرمالدئید، مواد آلی فرار، دود سیگار...) و روشهای کنترل آنها
- ✓ شناخت عوامل بیولوژیکی مزاحم، ناقلین و آفات در منازل، بیماریهای منتقله و کنترل آنها
- ✓ کیفیت هوای داخل ساختمان و استانداردهای آن

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۳۰	شناخت آلاینده های شیمیایی منازل (گازی، فلزات، ذرات، رادون، فرمالدئید، مواد آلی فرار، دود سیگار...) و روشهای کنترل آنها
۳۰	شناخت عوامل بیولوژیکی مزاحم، ناقلین و آفات در منازل، بیماریهای منتقله و کنترل آنها
۳۰	کیفیت هوای داخل ساختمان و استانداردهای آن
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ	

جلسه سوم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ دسته بندی ساختمانهای مسکونی و الزامات قرار گیری و همجواری در قوانین مسکن و شهرسازی

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

- ✓ آشنایی با الزامات، استانداردها و ضوابط طراحی (سرانه، تعداد، ابعاد و اندازه، مساحت، فضا، استقرار، چیدمان...) در آشپزخانه، اتاق خواب، نشیمن، راهروها، سرویسهای بهداشتی (دستشویی، توالت، حمام)، راه پله ها ...
- ✓ شناخت روشهای گرمایش، نورگیری (و روشنایی) و تهویه مطبوع فضاهای داخلی ساختمان

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۴۵	آشنایی با ضوابط و استانداردهای طراحی مسکن بهداشتی
۴۵	آشنایی با تامین تسهیلات رفاهی در مسکن بهداشتی
روش ارزشیابی (در صورت نیاز):	
پرسش و پاسخ	

جلسه چهارم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- آشنایی با استراتژیها و اصول هفتگانه کنترل و نگهداری مسکن سالم (خشک، تمیز، ایمن، تهویه، عدم حضور آفات و ناقلین، فقدان آلاینده و نگهداری مناسب)
- آشنایی با مسائل مرتبط با مدیریت آب، فاضلاب، رواناب و پسماند در منازل
- آشنایی با مسائل و سوانح در مسکن و رعایت اصول ایمنی
- روشهای ارزیابی کیفیت مسکن به ویژه روش APHA

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۳۰	آشنایی با اصول کنترل و نگهداری مسکن بهداشتی
۳۰	آشنایی با مدیریت آب و فاضلاب و رواناب و پسماند در مسکن
۳۰	آشنایی با سوانح در مسکن و ارزیابی مسکن با روش های استاندارد
روش ارزشیابی (در صورت نیاز):	
پرسش و پاسخ	

جلسه پنجم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ تعریف و طبقه بندی اماکن عمومی و مراکز تولید و توزیع مواد غذایی (براساس آئین نامه بهداشت محیط و آخرین اصلاحات آئین نامه اجرایی ماده ۱۲ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی)

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

- ✓ اصول بهداشتی مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی (جزئیات ساختمانی، کف دیوار، سقف، انبار و ...)
- ✓ اصول بهداشت محیط استخرهای شنا و شناگاههای طبیعی: بیماریهای منتقله، انواع استخرها، اصول بهره برداری، استانداردها و کنترل آلودگیها

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رتوس مطالب
۳۰	آشنایی با ماده ۱۲ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی
۳۰	آشنایی با اصول بهداشتی مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی
۳۰	آشنایی با اصول بهداشت محیط در شناگاه های طبیعی و استخرها
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ	

جلسه ششم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ اصول بهداشتی اماکن عمومی نظیر پارکها و فضای سبز، آبریزگاه ها، معابر و خیابانها
- ✓ اصول بهداشتی گرمابه های عمومی، غسالخانه ها، گورستانها و مخاطرات بهداشتی آنها

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رتوس مطالب
۹۰	آشنایی با اصول بهداشت محیط اماکن عمومی
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ	

جلسه هفتم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ اصول بهداشت اردوگاه ها، کمپ ها، پادگان ها، سرای سالمندان، مهد کودک ها، آسایشگاه ها، زندان ها، هتل ها، مسافرخانه ها، مهمانپذیرها، رستورانها و کنترل کیفیت بهداشتی آنها

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

✓ روش محاسبه ظرفیت حوضچه چربیگیر رستورانها، تعیین تعداد سرویس های بهداشتی اماکن توریستی و مسافرپذیر و...

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۴۵	آشنایی با اصول بهداشت محیط اماکن عمومی و کنترل کیفیت بهداشتی آنها
۴۵	آشنایی با روش محاسبه حوضچه چربیگیر و تعداد سرویس های بهداشتی در اماکن عمومی
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ	

جلسه هشتم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- اصول و فرکانس نظافت سرویسهای بهداشتی اماکن عمومی و مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی
- بهداشت مساجد، تکایا، اماکن متبرکه و زیارتگاهها و ...
- کنترل مخاطرات بهداشتی در سایر اماکن عمومی و مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی
- مقررات و آئین نامه های موجود

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۳۰	آشنایی با اصول بهداشت محیط اماکن عمومی
۳۰	آشنایی با کنترل مخاطرات بهداشتی اماکن تهیه و توزیع مواد غذایی
۳۰	آشنایی با مقررات و آیین نامه های موجود
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): پرسش و پاسخ	